

Teodor KEKO

BIBLIOTEKA

85H-32

K 43

**Dymbëdhjetë shenjtorë
një profet
me disa njerëz**

Tregime e novela

1800(?)

GJENOVEFA

Atëherë unë punoja kamerier në Lokalin e Morrit, ku të mbyste tymi i bërxollave e duhanit dhe duhet të kishe bërryla prej lojtari regbije, që të arrije ta çaje gjithë atë turmë larashe hamejsh, shoferësh, marinarësh, kontrabandistësh e policësh, për t'ua çuar në tavolinat e pista krrikllat e birrës klientëve. Por unë ua kisha marrë dorën klientëve të mi. Herë me bërryla e herë me shkelma, gjithmonë rruga ime hapej. Kisha përfunduar fare kot në atë lokal aq të njohur e primitiv, thjesht se më përjashtuan vitin e fundit nga gjimnazi, kur u gris një fotografi e Enver Hoxhës në stendën e shkollës. Grisësin nuk e gjetën kurrë, por fajti më ngeli mua, meqë një vëllai im ishte arratisur nga tre vjet më parë. Kështu që dyshimin e bënë fakt të kryer, por më ndihmuani që të filloja një punë, deri sa të rikthehesha vitin e ardhshëm në shkollë. Çuditërisht, atë vit te Morri do të riedukoheshin edhe dy kolegë të tjerë të mij, Xhimi, që kishte pështyrë mësuesen e marksizmit në shkollën e tij, një shterpë e shëmtuar që trembte edhe sorat në pemë, siç e përkufizonte ai, dhe Gjenovesën, një vajzë e urtë, që e kishin kapur me kryq në qafë, një kryq të dhuruar nga gjyshja e saj që kur kishte mbushur pesë vjeç. Unë me Xhimin punonim kamarierë në turne të kundërt, Gjenofevën e lanë të lante pjatat e të ndihmonte banakieren plakë, që duhej të ishte njeriu më gojëndyrë në rruzull. Me ne kamarierët sillej dhembshurisht. Na quante thjesht "hajdutë" dhe "plehra", por këto dy fjalë në vokabolarin e saj pervers tingëllonin si deklarata dashurije. Gjithmonë do të na qeraste çdo mëngjes me nga një dopio konjak e kafe të fortë, pastaj, ashtu, bullasiqe, me cikat stërtëmëdha mbi banak, rrinte e na pyeste se e kishim kaluar natën e shkuar.

- Bëni, qejf, vagabonda!- psherëtinte në fund, duke iu përveshur punës me një energji të habitshme.

Asaj i pati vdekur burri herët dhe, siç pretendonte ajo vetë, nga ajo ditë e poshtër nuk kishte kundruar më mashkull me syrin e dreqit. Unë nuk e besoja, përvete, por Xhimi ishte i bindur se tjetra nuk gënjenët në këtë pikë...

E kush shkon me atë, o Gon, më thoshte, ka rob të gjallë t'ia hapë në krevat palat e dhjamat kësaj lope, për t'ia gjetur veglën! Le po të ra, larg qoftë sipër, pastaj! Qaji nja dhjetë brinjë!...

Më marrsh të ligat, kanosej ajo, me atë gjoksin që i bëhej mal nga inati, unë nuk kam dashur vetë, se kurvarë të qelbur zorraxhinj edhe sot më vinë nga mbrapa... E di, ia kthente Xhimi, vetëm, kur të urinosh, mate mirë në vrimë të banjës, se edhe një përmbytje i duhet Shqipërisë së shkretë...

Ata kapeshin si Tomi me Xherrin njëri me tjetrin, kurse Gjenovefa dëgjonte lëkurëkuq në fytyrë, duke qeshur mbytur. Ajo ishte një bukuri e turpshme. E hajthme, zeshkane, truphedhur, me flokë pis të zeza, deri në brez e ca buzë mishtore, të bënte menjëherë përvete. Por nuk ia vlente t'i afroheshe. Sapo i hidhje një fjalë me dy kuptime, kthente shpinën e qante. Po të ndodhej aty rrotull Mira banakierja në kësi rastesh, duhej t'ia mbathje vrapi, se mund të ta lëshonte kokës ndonjë nga ato krikllat e mëdha plot me birrë, që vinin nja dy kile të mira.

Mua po më pëlqente puna. Ndonjë lek dilte, dhe, po të flasim për atë kohë, i binte ta kisha gjithmonë xhepin plot. Me klientët bëhej store e madhe, kur dëgoje ato historitë e tyre të pabesueshme. Më shumë liri kisha, kështu që jo rrallë, darkave vonë, i shtrirë në shtrat, uroja të panjohurin, ose të panjohurën, që e kishte grisur atë fotografinë sa një çarçaf dhe ngrija lloj-lloj planesh me mendjen time të rafinuar që mos kthehesha më në shkollë. Tani gjimnazistët më ngjanin me ca kalamaj të përkëdhelur e pa kripë. Ndoshta unë isha rritur shumë shpejt te Morri. Nuk bisedoja më për këngëtarë e për eskursione, për nota apo për vështrime adolishentësh... Tani bisedoja për gjëra serioze, për pak kontrabandë e për njerëz që vuanin burgjeve dhe, po të më tekej ta bëja atë punë, miafton të hidhesha një vrap deri te pallati i Kacelve ngjitur, kur kthehej turni i dytë nga Kombinati i Autotraktorëve. Gjeje plot vajza të bukura, që përtonin të shkonin në shtëpitë e tyre e që i thoshin të nesërmën babit e mamit se patën punuar dy turne bashkë...

Mua më pëlqente veçmas një grua e re e divorcuar, me një vajzë të vogël, që tani është bërë balerinë e njohur dhe atë nuk kisha nevojë ta prisja, se kthehej drejt e te Morri me të zbritur nga autobusi. Hante një bërxollë të ngrohtë, sa pastroja unë lokalini dhe, si hypte në zgarën e biçikletës sime, ia mbathnim të dy në shtëpinë e saj.

Gjenovefa i shihte dhe i kuptonte të gjitha. Vetëm unë e kuptova me vonesë se sjellja e saj ndaj meje ndryshoi. Tani ishte më serioze. Nuk afrohej shumë dhe nuk i vinte më era naivitet fjalëve të saj.

Një janari, fill pas Vtit të Ri, ne kishim ngelur vetëm në lokal. Prisnim të

ngrihej një klient i apo futur, një shofer urbani, dhe bisedonim të dy të mbështetur nga të dy skajet e kundërt për gjëra koti. Atje unë mora vesh për herë të parë se ajo ishte një katolike besimtare.

- Mos!- m'u lut, kur unë ia ktheva se punët e Zotit ishin ca përralla të sajvara nga hajdutët dhe, po të bëhesha hajdut profesionist, si Loni me gishtin e madh të dorës së djathtë, që e kishte prerë vetë, meqë e tradhëtonte, kur iu fuste gishtat në xhep të tjerëve, kualifikimin përfundimtar do të kërkoja ta bëja si prift!

- Feja të mbush me shpresë,- tha urtë e butë ajo,- edhe kur ti mendon se të janë mbyllur të gjitha rrugët, ajo ndriçon befas një shteg shpëtimi për ty...

- Ama shteg si ky që të hapi ty, nga gjimnazi "Sami Frashëri" te pijanecët e Morrit? Nga këto lloj shtigjesh hap nga dhjetë në ditë unë!...

- Nuk është më keq këtu,- tha ajo,- ja, ti je i mirë, nuk je spiun, si ata të klasës sime...Mira është e mirë...Xhimi...

- E ku e di, ti, se ç'hale jam unë!- ia ktheva, duke e urdhëruar të më mbushte një konjak.

Ma mbushi gotën pa fjalë.

- Po të qeras unë,- më tha duke u skuqur,- sot kam ditën e emrit. Ne kristianët zakonisht kështu i vemë emrat, në bazë të kalendarit kishtar...

Mua m'u qesh.

- Ta gëzosh!- e urova duke ngritur gotën.- Po pi edhe, ti, diçka,- shtova.

- Mirë,- pranoi ajo e skuqur,- megjithëse unë nuk pi...

Ajo mbushi një gotë vermut dhe ne i përplasëm gotat. Shoferi i urbanit mori edhe një gotë tjeter. Dukej atij nuk i shkohej në shtëpi. Po as ne nuk e kishim me ngut. Sikur po na ecte muhabeti, me ato historitë respektive të gjimnazit, për djem e vajza që na pëlqenin apo vice versa dhe, si kishim kthyer edhe gotat e dyta, unë vdiqa gazit, kur ajo më tregoi për një idiot, që i kishte shkuar në shtëpi për t'i kërkuar dorën.

- Të betohem, ishte tamam idiot!- më siguronte mes të qeshurave të papërmabjutura ajo.- I kishte sytë një në Kombinat e tjetrin në Laprakë, apo nuk i dilte edhe shkumë nga goja!

- Më qafsh, kishte emocione?- e ngacmoja unë.

- Kishte, thua? Ai nuk fliste dot...Mëk-mëk, mëk-mëk...më gjeti mua atëherë...

Ne po thanim edhe gotat e treta.

- E mbushim edhe nga një,- i thashë,- se po kënaqem...

Ajo ishte bërë lulëkuq në fytyrë dhe tani qeshte papushim për çdo gjë. Pranoi dhe, kur ne po i rrokullisnim, shoferi u ngrit e iku dhe unë i vura çelësin lokalini, që mos na ngekte ndonjë klient tjeter, që i binte të ngrihej në mëngjes pastaj nga tavolina. Ishin ca të poshtër, që s'gjenin hotel. Me ata të pillte belaja...

Gjenovefës i kishte rënë në hije magjepëse. I ndrinte si hënë sityra e floku në atë dritë të dobët. Ishtë vërtet femër e bukur.

- E di që je bërë si yll?- e pyeta besas.

Ajo u skuq.

- Mos u tall tani!- tha me një ton lutës.- Le që kështu të dukem ty, ngaqë ti je mësuar me ato plakat e Kombinatit të Autotraktorëve...

- Je shumë seksi vërtet,- këmbëngula kot. Po seksi ishte.

Çuditërisht ajo nuk ma preu shkurt, si gjithmonë.

- Tí ia fut kot!- tha duke u përkëdhelur.- Shiko sa jam shëndoshur! Lashë nam, duhet të ha më pak...

- Nuk shikoj gjë që këtu,- ia ktheva.

- Si nuk shikon?- pyeti ajo duke bërë një rrëth në banak.

Unë kapërceva banakun dhe e vendosa ta provoj një herë ta prek. Nami nuk do të bëhej. Tek e fundit, vetë po debatonte për punë shëndetë. Ia vura duart në bel, shpinëkthyer nga unë, siç e kapa, i mërmërita që këtu s'ka dhjamë, pastaj u ngjita pak më lart, deri sa arrita te gjinjtë e mrekullueshëm, të fortë e të plotë, që m'i prenë gjunjët.

- Mos!- belbëzoi ajo.- Të lutem...

Po unë nuk dëgjoja më, me kokën futur mes flokëve të saj të mrekullueshëm, që fërférinin e lëshonin xixa, dhe me buzët të ngjitura në qafën e saj, sipër një nishani të vockël. As ajo nuk kishte shumë dëshirë të më largonte, megjithë ato mos-ët pa fund që lëshonte. E mështeta më në fund në skutën e futur të banakut dhe duart e mijë tani lëviznin lërisht më trupin e saj, që nuk kundërsonte më e që shfaqej gjithmonë e më i lakuriqtë para syve të mi. Tani buzët e saj puthiteshin gjithmonë e më shpesh me buzët e mijë dhe, kur ia futa kokën mes gjinje të lëshuar në liri, e ndjeva që ajo ishte vesuar e tëra. Klithmat e saj të imbytura përplaseshin pas shisheve, gotave e vozave të birrës dhe, kur ne imbaruam atë punë të bërë qenërisht, ishim shpërfytyruar të dy.

- Po mua, ç'm'u desh?- dënesi ajo.

Asnjëherë nuk kisha ndjerë keqardhje për njerëzit, për të mos thënë që isha komplet injorant në aktin e ngushëllimit. Kurse Gjenovefa më preku.

- Mos qaj!- i thashë butësish.- Unë të dua!

- Mos gënje, se do të të vrasë Zot!- më tha...

Të nesërmen nuk erdhi më në punë. Unë e kërkova, e kërkova shumë, por ajo nuk më doli për një kohë të gjatë përpara. Atëherë unë e desha vërtet dhe vonë, kur ne qemë "ribërë njerëz", u takuam në një aktivitet që zhvillohej mes dy gjimnazeve tonia. U përqafuam si miq të vjetër, por ajo nuk donte të bisedonte më për atë që pati ndodhur krejt rastësish një natë në lokalini e pisët. Tani është bërë grua, një grua e bukur, serioze, me dy binjakë të vegjël, që nuk ka perëndi, veç saj,

t'i dallojë. Qëllon të takohemi në rrugë dhe gjithmonë përqafimi i saj më jep një ndjenjë trishtimi. Kryqin, që e flaku një vit nga shkolla, e ka gjithmonë në qafën e bukur, kurse unë nuk u bëra kurrë prift, o sepse dëgjova lutjen e saj, o meqë nuk i hyra karrierës së hajdutit...

FRANCE, KORRIK 1996



VARRIMI NËN SHI

Korteu i zgjatur qëndroi më në fund në një malore të lehtë, që hapej menjëherë imbas brezit të lisave në një lëndinë të bukur. E ulën arkivolín buzë një gropë me dhe të freskët anash buzëve të saj, pastaj shumica filluan të pastrohen nëpër pellgjet e rrugës së porsahapur. Gjithë ata njerëz me emër, me celularë e radio nëpër xhepat e tyre apo të bodiguardëve, qenë bërë baltë e gjallë. Ç'përbaltën këpucët, ashtu, shkel e shko, fërkuan pantallonat, për të hequr të paktën baltën e tharrë, dhe u mblodhën sërisht rreth arkivolit. Kishte filluar lutjet e tij hoxha. Për dreq, atë çast ia nisi edhe një shi i ri, i imët tashmë, por që të futej drejt e në eshtra. Nestori uroi Zotin, që i dha aq mend, sa ta merrte në mëngjes çadrën me vete. E ndjente kokën e rëndë. Kishte pirë një natë më parë deri pranë mëngjesit dhe, duket, nuk qe çliruar akoma nga gjithë ai alkool i futur në trup. I struktur nën çadër, nuk mendonte për asgjë. Vetëm shih te pemët e bukura e stër- të- mëdha. Dhjetë vjet më parë kishte bërë zborin tremujor fill pas mbarimit të studimeve universitare në repartin ushtarak bri varrezave. Atëherë nuk kishte qenë as gjysma e këtij territori e pushtuar nga varret. O kanë vdekur me shumicë këto dhjetë vjet, ose të vdekurve ka filluar t'i pëlqejë klima malore, tha me vete ai. Ndryshe nuk mund të shpjegohej gjithë ky zgjerim...Pastaj i zuri syri bri tij një vajzë që po bëhej quall në atë shi pikëvogël. Flokët e zinj me ca onde të lehta po shtroheshin gradualisht, si një fëmijë i vogël, që, imbas shumë përpëlitjesh, nis e i dorëzohet gjumit. E kundroi qetësisht tjetërën nga pas, të zhytur në një pallto të madhe të zezë, që nuk të jepte të kuptoje asgjë, nëse kishe të bëje me një femër të kolme, apo me ndonjë karakatinë këmbështrembër nga ato që ua çuan mendjen konstruktorëve primitivë të shpiknin urat. Nga pas dukej një trup i drejtë, me shpatulla të bukura, por, sikur ajo t'i

përdorte suporet, i binte të ishte në thelb një dordolec fushe...Atëherë vajza ktheu kokën, kush e di pse, dhe ai dalloj i habitur një portret të bukur, të skuqur nga thëllimi, me një hundë nazike, mes mollëzave paksa ovale, që zbrisin në një mjekër të hollë dhe një goje mesatare, me buzë mishtore, që ajo i lëpinte mekanikisht herë pas here. Nestorit i bënë përshtypje sytë e saj. Ato ishin të mëdhej dhe të errët, ca sy edhe pa shprehje, edhe misteriozë, me qerpikë të gjatë e paksa vëngëroshë, o nga natyra, o nga përhumbja.

- Po të duash, mund të hysh në çadër,- e ftoi Nestori tjetrën.- Edhe inglizi e ka bërë për dy njerëz,- shtoi ai, si për t'i treguar tjetrës që i kishte bërë një ftesë formale, më shumë të shtyrë nga dëshira e konstruktitorit të këtij shimbajtësi anglez.

adra ishte vërtet e madhe. Tjetra e pranoi ftesën. U afruit bri tij. Kur supi i saj e preku, Nestori e kuptoi se ajo po dridhej...Kjo, që ka kaq ftohtë, duhet të ketë ca pika gjak jevgu, mendoi ai, duke kujtuar pastaj fluturimthi ata pak ciganë që i kishte rastisur të takonte në jetën e tij. Më intersanti kishte qenë Renatua, me gjithë ato vëllezër e motra, shumica e të cilëve mbanin emra të anëtarëve të familjeve mbretërore...Elisabeta, Huani, Karli, Andrea, Gresi...Nisi të nuhaste mekanikisht se mos vajza difuzote atë aromën karakteristike të romëve, por s'nuhati gjë.

-...Jujeni njeri i familjes?- po pyeste vajza.

- Jo,- ia ktheu Nestori,- unë kam qenë shok bange për dymbëdhjetë vjet me vëllain e vogël të tij...

- Mendova mos ishit i familjes,- përsëriti tjetra.

- Jo,- përsëriti ai,- mua më kanë vdekur me kohë njerëzit e mi. Unë jam jetim,- saktësoi,- tridhjet e dy vjet më parë, si sot, më gjetën në derën e një kishe në Elbasan. Më quajnë Nestor. Ma ka vënë emrin prifti. Është emër shenjtori katolik, por unë nuk kam ndonjë lidhje me shenjtorët...

- Më vjen keq,- tha vajza e prerë,- nuk e dija...

- Nuk ka problem,- tha Nestori,- unë jam mësuar tashmë. Nganjëherë mendoj se kam patur fat, që më braktisën. Vëtmia më pëlqen dhe vdekjet brenda fisisë nuk i kapërdij dot. Kur të vdes vetë, akoma nuk ka rënë miu në pjatë?...Tek e fundit, ndjehem i lumtur që nuk i kam njojur as për fytyrë prindërit e mi. Mund të qëllonin ndonjë xhins diktatori...

Tjetra qeshi mbytur. Iu prish disi ekuilibri dhe ai ia ndjeu gjirin e fortë në sup. Tani të ikurin po e ulnin ngadalë në gropë, mes ca të qarave, që u ngjasonin ulurimave të derrave të egër në pyll. Ajo e pa portretin e ngirrë të tjetrit, atë moskokëçarje kriminale dhe u bë vërtet kurioze.

- Gjynah!- tha ajo.

- Po,- ia ktheu ai.- Ato lulet artificiale po ia hedhin shumë vandalisht mbi kokë. Rrezik, i është ngritur ndonjë xhungë tani. Po u çua, gjëja e parë që do të

kërkojë, do të jetë ndonjë dhjetë leksh hekuri...

Tjetra kukurisi përsëri.

- Lash nam,- tha pastaj,- isha më mirë në shi. Edhe nuk qeshja, edhe dukej sikur po qaja...

- Shiu nuk i bën mirë vetëm bujqësisë,- proverboi Nestori me një vështrim që i bridhtë në një hapësirë të pafundime varresh.- Thua është edhe ndonjë nga formuesit e mi në këtë pellg kufomambajtës?- pyeti papritur.

- Nuk besoj,- tha ajo.- Prindi nuk vdes, pa e parë edhe një herë fëmijën e tij...Më shumë ka mundësitet të jetë ndonjë fytyrë e pikëlluar pjesëmarrëse në funeralin tonë,- kukurisi ajo.

Qeshi lehtë edhe Nestori. I pëlqeu eleganca e mendimeve të tjetrës. Pastaj, tek flakëriheshin baltovinë e lule mbi varr, ata nisën hipotezat rreth prindërmuesve të mundshëm të Nestorit, duke ndaluar te ca burra e gra në moshë, deri sa ngelën me një bindje gati absolute të një flokëkashitë, që Nestori e përcaktoi si njeri të fekonduar përmes shartimit me një kokërr hûdhër dhe s'kishte më kuptim të vazhdonin qëndrimin në ceremonialin funebër. Ajo nuk e mbante dot të qeshurën. Ia mbathën të dy drejt makinës së Nestorit, me një ecje tejet të pikëlluar e me një të qeshur të mybutur, që nga pas dukej ngashërimë klasike, dhe pesë minuta më pas, duke qeshur më në fund lirisht, ndodheshin të ulur te klubi KENEDI. Kundronin shiun që varej nëpër xhamet e mëdhej e fushën e trishtuar rrethuar nga një gri mortore.

- Po, ti, ç'deshe në varrim?- e pyeti Nestori.

- Jemi komshinj,- tha tjetra.- Kur u martua, ai erdhi në një apartament ngjitur me shtëpinë time...

Nestori u kujtua pastaj për më kryesoren: nuk i dinte akoma emrin. Por ajo nuk ia tregoi.

- E pse duhet ta rëndosh kujtesën kot,- tha, duke fërkuar vathët në veshë, pa ia ndarë vështrimin.- Më thirr si të duash! Është më demokratike, apo jo?

Atë po e tërhoqte kjo vajzë, por ende nuk kuptonte se si mund t'i afrohej më shumë, pa e frikësuar e pa e detyruar t'ia fuste vrapi t shpëtiimtar në mes të shiut. Një zë i pëshpëristë nga brenda të bënte kujdes. Kjo vajzë nuk dukej se i pëlqente intimitetet e tepëruara.

- Pat,- tha ai.- Unë po të thërras Pat. Ky emër më ka pëlqyer gjithmonë...Ti mund të më thërrasësh shkurt Tori...

- Pat,- përsëriti ajo.- Pat...Emër i bukur, por njerëzit që janë quajtur kështu nuk kanë pasur fat të mirë...

Tori e ndërprenë.

- Pat Hohmani vërtet vdiq, por, për të vdekur, të gjithë vdesin. Këtu nuk ka punë fati. Ajo ishte vajzë me fat, përderisa nuk i rrëshqiti këmba në dashuri...Nuk